

Riktlinje för god ekonomisk hushållning samt resultatutjämnings- reserv

Policy

Riktlinje

Rutin/väg-
ledning

HALLSTAHAMMARS
KOMMUN

Policy

Riktlinje

Rutin/väg-
ledning

Beslutad av: Kommunfullmäktige

Datum och paragraf: 2021-12-16, §178

Giltighetstid: mandatperiod 4 år

Revideringar och omarbetningar:

Dokumentet gäller för: Hela kommunkoncernen

Dokumentansvarig: Ekonomichef, Kommunstyrelseförvaltningen

Innehåll

Riktlinje för god ekonomisk hushållning samt resultatutjämningsreserv	4
Inledning	4
Syftet med riktlinjen.....	4
Vem omfattas av riktlinjen.....	4
Giltighetstid.....	4
Bakgrund.....	4
Lagrum	5
Vägledning och avsteg	5
Riktlinje för god ekonomisk hushållning.....	5
Vägledande principer	5
Inriktningar för god ekonomisk hushållning	5
God ekonomisk hushållning i budgeten	6
Förhållandet mellan riktlinjen och mål	6
Uppföljning och utvärdering	6
Riktlinjer för resultatutjämningsreserv (RUR).....	6
Reservering och avsättning	7
Resultatutjämningsreservens storlek.....	7
Beslut om reservering	8
Beslut om disponering.....	8
Redovisning	8

Policy

Riktlinje

Rutin/väg-
ledning

Riktlinje för god ekonomisk hushållning samt resultatutjämningsreserv

Inledning

Syftet med riktlinjen

Kommunfullmäktige ska enligt kommunallagen besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Riktlinjerna anger ett långsiktigt och strategiskt perspektiv på verksamhet och ekonomi som sträcker sig längre än budgetperspektivet på ett eller tre år.

Kommunallagen föreskriver också att om en kommun har beslutat sig för att använda resultatutjämningsreserv (RUR) så ska riktlinjerna också omfatta hanteringen av den.

Vem omfattas av riktlinjen

Denna riktlinje gäller för kommunfullmäktige. Kommunens nämnder, styrelser måste förhålla sig till riktlinjerna så att verksamheten över tid bedrivs ändamålsenligt och bidrar till en hållbar utveckling och en god ekonomisk hushållning ur ett helhetsperspektiv.

Giltighetstid

4 år bör uppdateras minst varje ny mandatperiod.

Bakgrund

Enligt kommunallagen ska kommuner ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer, det vill säga kommunkoncernen.

God ekonomisk hushållning kännetecknas enligt lagstiftningen av att en kommun inte bör förbruka sin förmögenhet för att täcka löpande behov. Det kommunala balanskravet innebär att det i grunden ska råda balans mellan kommunens utgifter och inkomster.

Lagen har utformats så att det är upp till varje kommun och region att definiera innebörden av god ekonomisk hushållning. För att få till stånd en sådan definition på lokal nivå har krävts att mål tas fram kopplat till god ekonomisk hushållning.

Tidigare har dess riktlinjer behandlats i kommunfullmäktige §7 2013-03-25 då framförallt hanteringen av RUR. Denna nya riktlinje ersätter detta beslut i sin helhet och behandlar därför även riktlinjer för RUR. Behov av en uppdatering av dessa riktlinjer är välbehövlig då RUR-beslutet är från 2013 och någon riktlinje för god ekonomisk hushållning har inte funnits efter sökande i diariet. Oavsett så har ny lagstiftning gjort det tydligare att riktlinjen för god ekonomisk hushållning även ska omfatta koncernperspektivet.

Dessa riktlinjer innehåller även förslag till hanteringsordning för resultatutjämningsreserv. Resultatutjämningsreserven kan användas för att utjämna

Policy

Riktlinje

Rutin/vägledning

intäkterna för kommunen under en konjunkturcykel. Dessa riktlinjer ger är ett förtydligade kring hur stor resultatutjämningsreserven kan vara samt hur mycket som kan tas av reserven när förutsättningarna är uppfyllda.

Följsamhet till såväl de långsiktiga riktlinjerna som de ekonomiska målen i det årliga budgetbeslutet föreslås utvärderas i den ordinarie uppföljningsprocessen företrädesvis i samband med årsredovisning och delårsbokslut.

Lagrum

Kommunallagen (2017:725) 11 kap. och Lag om kommunal redovisning och bokföring (2018:597) 11 kap.

Vägledning och avsteg

Dessa riktlinjer pekar ut riktningen och är vägledande när målen för god ekonomisk hushållning måttsätts i Hallstahammars kommuns budget och planering.

Riktlinje för god ekonomisk hushållning

Vägledande principer

Riktlinjerna anger ett långsiktigt och strategiskt perspektiv på verksamhet och ekonomi som sträcker sig längre än budgetperspektivet på ett till tre år.

God ekonomisk hushållning har både ett finansiellt perspektiv och ett verksamhetsperspektiv.

Principen för det finansiella perspektivet är att varje generation själv ska bära kostnaderna för den service som den konsumerar. Detta innebär att ingen generation ska behöva betala för det som en tidigare generation har förbrukat.

Principen för verksamhetsperspektivet innebär att kommunen ska bedriva sin verksamhet på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt.

Inriktningar för god ekonomisk hushållning

Uttolkningen av god ekonomisk hushållning för Hallstahammars kommunkoncern sker utifrån ett antal inriktningar med långsiktiga mål:

Finansiell inriktning för kommunkoncernen

- Koncernens soliditet ska överstiga 20%

Finansiella inriktningar kommunen

- Resultatet ska uppgå till minst 2% av skatter och statsbidrag över en rullande 10 års period.
- Egenfinansieringen av skattekollektivets investeringar ska vara minst 50% över en rullande 10 års period
- Verksamheternas resultat exklusive kostnader för gamla pensioner (inklusive löneskatt) ska vara positivt

Policy

Riktlinje

Rutin/vägledning

Inriktning för verksamheten

Det långsiktiga målet för de större verksamheterna är att närma sig sin verksamhets referenskostnad. Att de större verksamheterna jobbar för att nå sin referenskostnad gör att över tid så förbättras Hallstahammars kommuns möjligheter att bedrivas på ett kostnadseffektivt sätt

God ekonomisk hushållning i budgeten

Kommunens resursfördelningsmodell ger möjlighet att på längre sikt se påverkan av förändringar i volym hos befolkningen samt kostnadsuppräknningar för index och förändrade kapitalkostnader på grund av investeringar. En årlig budget får beslutas att ha ett lägre resultat än 2% av skatter och statsbidrag så länge inte detta avsteg gör att det långsiktiga resultatet över 10 år understiger 2% av skatter och statsbidrag. Om det budgeteras avsteg från inriktningen att verksamheternas resultat exklusive kostnaderna för pensionsåtagandet före 1998 ska vara positivt så ska detta avhandlas särskilt i budgetdokumentet och en plan för att nå inriktningen ska finnas.

Förhållandet mellan riktlinjen och mål

Riktlinjen pekar ut den långsiktiga målsättningen för Hallstahammars kommuns ekonomi. De mål för ekonomin som sätts får inte sättas så att de långsiktiga målen inte kan nås men kan för ett enskilt år sättas lägre än de långsiktiga målen. Målsättningarna i mål och budget ska ses som delmål på vägen mot de långsiktiga målen för god ekonomisk hushållning.

Uppföljning och utvärdering

Uppföljning och utvärdering om kommunens utveckling ligger i linje med god ekonomisk hushållning, enligt denna riktlinje, sker i delårsbokslutet och årsredovisningen.

Utvärdering ska också ske på de målvärden som satts i budgeten för de inriktningar som anges i denna riktlinje.

Den samlade bedömningen om god ekonomisk hushållning grundas i utvärderingen. I utvärderingen ska det också finnas en bedömning om det finns behov av justering av målvärden i kommande budgetar för att de långsiktiga målen i riktlinjen ska kunna upprätthållas.

Utvärderingen i delårsrapporten bygger på förväntad utveckling avseende ekonomi och verksamhet utifrån målen för god ekonomisk hushållning.

Riktlinjer för resultatutjämningsreserv (RUR)

Kommunallagen ger kommuner en möjlighet att under vissa angivna förutsättningar reservera medel för att kunna täcka underskott vid en senare tidpunkt. Denna reservation kallas för resultatutjämningsreserv (RUR). Syftet är att kunna bygga upp en reserv under goda tider för att senare, under vissa omständigheter, kunna utnyttja RUR vid konjunktursvängningar.

Policy

Riktlinje

Rutin/väg-
ledning

Avsikten är inte att göra det möjligt att skjuta upp långsiktigt nödvändiga beslut om en verksamhet eller ekonomin i stort, det vill säga inte förhindra att åtgärder som är viktiga ut ett effektiviseringsperspektiv. RUR är inte heller tänkt att användas för att göra kortsiktiga förändringar av skattesatsen. För att en avsättning till RUR ska få ske måste kommunens finansiella mål vara uppfyllda.

Huvudsyftet med en resultatutjämningsreserv är att vid konjunktursvängningar undvika kortsiktiga neddragningar av verksamheter som sannolikt senare måste byggas upp igen.

Reservering och avsättning

En avsättning till RUR får göras på antingen årets resultat enligt resultaträkningen eller årets resultat efter balanskravsjusteringar, det så kallade balanskravsresultatet. Resultatet ska baseras på det resultat som är lägst av dessa två resultat.

Hur stor reserveringen får vara beror på om kommunen har positivt eller negativt eget kapital:

- Om kommunen har ett positivt eget kapital får den del som överstiger en procent av summan skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning avsättas.
- Om kommunen däremot har ett negativt eget kapital får den del som överstiger två procent av summan skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning avsättas.

Reservationen får dock inte vara större än att de långsiktiga finansiella målen tillåter eller så att resultatet hamnar i strid med vad som beslutas i budgeten.

Huvudregeln för resultatutjämningsreserven ska vara att ianspråktagandet endast kan göras av de medel som redan finns reserverade i resultatutjämningsreserven. Tanken är inte att resultatutjämningsreserven ska möjliggöra en permanent och varaktig överbeskattningsnivå där överskotten årligen sparas för framtiden.

Om en kommun har byggt upp en resultatutjämningsreserv, så får hela eller delar av behållningen räknas in i budgeten för att täcka upp, om de beräknade intäkterna är lägre än kostnaderna när de prognostiserade skatteintäkterna ökar svagt till följd av en svag samhällsekonomisk utveckling. Förutsättningen är att en reserv har byggts upp.

Hallstahammars kommun har vid skrivandet av detta dokument ett positivt eget kapital så avsättningen får göras på den delen som överstiger 1% skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning.

Resultatutjämningsreservens storlek

Storleken av resultatutjämningsreserven ska bestämmas med tanke på både resultatnivå och storleken på det egna kapitalet (inklusive ansvarsförbindelsen för pensioner). Ett tak ska fastställas för hur stort belopp som totalt får finnas i resultatutjämningsreserven.

För Hallstahammars kommuns del så bestäms taket till maximalt 5% av summan skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning.

Policy

Riktlinje

Rutin/vägledning

Beslut om reservering

Beslut om reservering kan antingen bestämmas i förhand i samband med mål och budget i kommunfullmäktige eller i efterhand i samband med årsredovisning. En planerad avsättning kan alltid omprövas i samband med årsredovisningen.

Beslut om disponering

För att ett beslut om disponering ur resultatutjämningsreserven ska kunna ske är kravet att den årliga tillväxten i det underliggande skatteunderlaget i riket är lägre än den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren. Om prognosen understiger genomsnittet får reserven användas. En disponering av RUR får budgeteras om prognosen under budgetarbetet understiger det tioåriga genomsnittet.

Vidare gäller att RUR endast får användas täcka negativa resultat, det vill säga bara så mycket som krävs för att balanskravsresultatet ska komma upp till noll får användas. Detta gäller såväl i samband med budget som i årsredovisningen.

Så för att få använda medel ur RUR krävs att två kriterier är uppfyllda:

- förändringen av årets underliggande skatteunderlag ska understiga den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren
- balanskravsresultatet ska vara negativt och reserven får användas för att nå upp till ett nollresultat (eller så långt som reserven räcker).

Användandet av RUR i budgetsammanhang bör ske med viss försiktighet. Det går sällan att på förhand säga hur länge en konjunktursvacka kommer vara så för att inte använda alla medel på en gång så får maximalt 50% av resultatutjämningsreserven användas ett enskilt år. Understiger resultatutjämningsreserven 0,2% av summan skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning får hela beloppet nyttjas ett enskilt år.

Redovisning

Redovisning av RUR sker i årsredovisningen kopplat till balanskravsutredningen. Varken avsättning till eller disposition av RUR påverkar kommunens resultat utan sker som en särskild specifikation av kommunens egna kapital i balansräkningen.

Policy

Riktlinje

Rutin/väg-
ledning